

2.

A mássalhangzó-rendszerrel kapcsolatos problémák

3. Szomszéd mássalhangzók egymásra hatásának problémája

1. Zöngéesség szerinti hasonulás

a) zöngés – zöngétlen korreláció

b) írástények

ÓMS. *scegegkel*

[szegekkel]

– *s/zs* hasonulás lehetősége: *zs* fonéma kialakulása

HB. *ysaac*   *sydou*   >

HB. *es bulcsassa*   *scerelmes bratym*

3. Szomszéd mássalhangzók egymásra hatásának problémája

2. Képzés helye szerinti hasonulás

a) n hasonulása bilabiális msh előtt ($n > m$)

b) m hasonulása k, g előtt ($m > n$)

– nagy számú ilyen kapcsolat a szövegekben

3. Szomszéd mássalhangzók egymásra hatásának problémája

2. Képzés helye szerinti hasonulás

a) n hasonulása bilabiális msh előtt ($n > m$)

HB. *paradisumben uolov*

[páradisumben βolou]

achscin mariat

[axszin máriát]

> lehetőség a hasonulásra

> de: írás nem tükrözi

3. Szomszéd mássalhangzók egymásra hatásának problémája

2. Képzés helye szerinti hasonulás

a) n hasonulása bilabiális msh előtt ($n > m$)

de: 1 kivétel

ÓMS. *egembelu*

[edzsembelű]

kódexek: *ellemben, külömben, azomban*

3. Szomszéd mássalhangzók egymásra hatásának problémája

2. Képzés helye szerinti hasonulás

b) m hasonulása k , g előtt ($m > n$)

HB. *uromk*   *uromkchuz*
[urom**k**]   [urom**k**χuz]

HB. *isemucut* [isēm**ük**üt]
vogmuc [βodźs**muk**]

uromuku-t > *uromkut* > *uromk* > *urunk*

3. Szomszéd mássalhangzók egymásra hatásának problémája

2. Képzés helye szerinti hasonulás

b) m hasonulása k, g előtt ($m > n$)

KT. *rohtonc*   *nekunc*   *hyrunk*

– ha nincs morfológiai szerepe az m -nek

> k, g előtt n -ként realizálódik fonetikailag

HB. *munkas*

< szl. *mōka* 'kín'

HB. *urdung*

3. Szomszéd mássalhangzók egymásra hatásának problémája

2. Képzés helye szerinti hasonulás

c) $m > n$ hasonulás alveoláris msh-k (t , d) előtt

– szövegekben: inkább csak lehetőség

de: olykor realizálódhatott is

bomlik ~ *bont* típusú igék

VA. *σάμταγ* [*számtáy*]

számtáy > *számtáu* > *számtou* > *számtó* > *szántó*

3. Szomszéd mássalhangzók egymásra hatásának problémája

2. Képzés helye szerinti hasonulás

c) $m > n$ hasonulás alveoláris msh-k (t , d) előtt

HB. *emdul* [emdül]

emödül > emdül

– még él az eredeti morfológiai struktúra >
nem történt meg a hasonulás

4. Mászhangzók időtartamának jelölése

1. Korai szövegek helyesírása

– következetes, pontos

oka: latin írásrendszer átvétele

tévesztés: KTSz. *asunahuz*

< *aχszin*

– megbízható jelölés >

támaszkodhatunk rá az olvasatban

4. Mászsalhangzók időtartamának jelölése

2. Hosszú msh-k megterheltsége

– kisebb, mint ma

oka:

a) hasonulások, összeolvadások hiánya

b) gemináció hiánya

HB. *ig, eneyc*

[idzs], [enëik]

KT. *aldut*

[áldut]

4. Mássalhangzók időtartamának jelölése

3. Hosszú msh-k: 3 típus képviseli a szövegekben

a) felszólító módbeli összeolvadás

HB. *oggun*

b) morfémahatáron találkozó azonos msh-k

KT. *leannak*

ÓMS. *Symeonnoc*

c) intervokalikus gemináció

4. Mássalhangzók időtartamának jelölése

3. Hosszú msh-k: 3 típus képviseli a szövegekben

c) intervokalikus gemináció

– tömorfémában

KT. *illethet*

ÓMS. *hullothya*

– toldalékmorfémában

HB. *unuttei, odutta*

4. Mássalhangzók időtartamának jelölése

3. Hosszú msh-k: 3 típus képviseli a szövegekben
itt: szabályszerűség bizonyos kategóriákban

a) toldalékelemben

– befejezett múlt $t \sim tt$ jele

– locativusragban ($-t, -n$)

HB. *odutta* – *odut hotolm*

erette – *meret num*

bennetuk – *gimilsben*

4. Mássalhangzók időtartamának jelölése

3. Hosszú msh-k: 3 típus képviseli a szövegekben
itt: szabályszerűség bizonyos kategóriákban

b) tömorfémában

HB. *igg ember* – *ig fa*

ÓMS. *eggen yg*
eggedum

gemináció előrehaladott jelenség

de: a hosszú msh-k rendszere még $\neq$ mai